

III. Zločin zpronevření.

Zpronevření stává se zločinem buď vzhledem k povaze skutku (§ 181 tr. z.) nebo vzhledem k vyššímu obnosu (§ 183 tr. z.) a sice v prvním případě, když někdo věc nějakou, kteráž mu za příčinou jeho veřejného (státního neb obecního) úřadu nebo zvláštního příkazu vrchnostenského neb obecného byla svěřena, a kteráž činí více než 5 zl., za sebou zadrží nebo sobě přivlastní, v případě druhém pak, když někdo vůbec zadrží nebo přivlastní si svěřenou sobě věc, která činí více než 50 zl. Zločin zpronevěry dle § 181 tr. z. (zpronevěra v úřadě) tresce se těžkým žalářem od jednoho do pěti let; převyšuje-li však 100 zl., od pěti až do desíti a dvaceti let. Zločin zpronevření dle § 183 tr. z. budiž potrestán žalářem od šesti měsíců do jednoho roku; převyšuje-li však věc zpronevřená obnos 300 zl., potrestán budiž těžkým žalářem od jednoho do pěti let, a jsou-li okolnosti zvláště přitěžující, mezi pěti a deseti lety.

IV. Přestupek zpronevření.

1. Zpronevření v úřadě do 5 zl. a všechny ostatní zpronevěry do 50 zl. trestají se jako přestupky, dle vojenského tr. zákona jako přestupky (§ 736 voj. tr. z.).

2. Zpronevěry mezi manžely, rodiči, dětmi nebo sourozenci stihají se toliko k žádosti hlavy rodiny; výhoda tato trvá však jen potud, pokud zmíněné osoby žijí ve společné domácnosti. Trest v obou případech jest vězení od jednoho týdne až do šesti měsíců, jež po případě může býti zostřeno.

V. Zánik trestnosti. Zpronevěra se stává beztrestnou, když pachatel — nikoli však osoba třetí za něho — nahradí z účinné lítosti, byť i k naléhání poškozeného, veškerou škodu, skutkem jeho způsobenou, prve než soud nebo jiná vrchnost zví o jeho provinění (§ 187 tr. z.).

VI. Podílnictví ve zpronevěře. Srv. čl. Účastenství a podílnictví a Spoluvina.

Zprotivení se orgánům moci státní.

I. Pojem.

Zprotivení se vrchnosti protivou k pouhé neposlušnosti vrchnostenských nařízení jest v širším smyslu, t. j. dle terminologie našeho tr. z. činem trestním. O tom, které osoby sluší pokládati za vrchnost, viz čl. Pozdvížení a vzbouření. Vrchnostenské osoby jsou však jen tehda předmětem trestného zprotivení se proti nim namířeného, jsou-li u výkonu vrchnostenského rozkazu neb u výkonu svého úřadu neb služby. Pro posouzení otázky, je-li tomu tak, stačí, že dotyčná osoba oprávněna jest předsevzítí určitý čin in abstracto a nerozhodnuto jest, jsou-li zde (in concreto) též materiální náležitosti ku předsevzetí dotyčného jednání. Zprotivení se osobám vrchnostenským může se jeviti v různých stupních.

II. Jednotlivé způsoby.

Náleží sem:

1. Přestupek mísení se do výkonu služeb veřejných (§ 314 tr. z., § 571 voj. tr. z.). Přestupku tohoto dopouští se, kdo neuráží osobu vrchnostenskou, jinak se mísí v úkon úřední, by zabránil osobě vrchnostenské v počatém (roz. kas. s. z 19. dubna 1888 č. sb. 1144) výkonu jejího úřadu nebo služby nebo ve výkonu vrchnostenského rozkazu. Přestupek tresce se vězením od jednoho dne do jednoho měsíce.

2. Přestupek slovné neb skutkové urážky vrchnostenské osoby (§§ 312, 313 tr. z. §§ 569, 570 voj. tr. z.) (viz čl. Urážka osob úředních).

3. Přechin shluknutí (§§ 279, 280 tr. z. §§ 531, 532 voj. tr. z.) (viz čl. Shluknutí).

4. Zločin veřejného násilí násilným ruky vztažením nebo nebezpečným vyhrožováním osobám vrchnostenským ve věcech úředních (§§ 81, 82 tr. z. §§ 358, 359 voj. tr. z.). Tohoto zločinu dopouští se, kdo sám (neb též více osob, avšak beze sročení) zprotiví se osobě vrchnostenské u výkonu veřejného rozkazu neb u výkonu jejího úřadu neb služby v úmyslu, by zmařil tento výkon nebezpečným vyhrožováním (vyhrožuje zlem namířeným proti životu nebo zdraví ohroženého a jest se s pravděpodobností obávati, že zlo ihned vykoná) (roz. kas. s. z 24. září 1892 č. sb. 1560), neb skutečným násilným ruky vztažením (k čemuž dostačí každý odpor s užitím síly tělesné, jenž vystupuje proti činnosti vrchnosti, která pak má alternativu: buď odpor s vynaložením síly fysické zlomiti aneb od úředního úkonu upustiti), neb kdo některý z nich těchto činů předsevezme, by vynutil úkon úřední neb služební. Zločin tento tresce se žalářem od 6 měsíců do jednoho roku; stal-li se však odpor zbraněmi (nikoliv v technickém smyslu, nýbrž vzhledem k ostatním předmětům, na př. vidlemi), jež jsou určeny k útoku neb hájení se aneb jichž lze aspoň k tomu upotřebiti (roz. kas. s. z 13. června 1884 č. sb. 647), aneb bylo-li při odporu způsobeno tělesné poškození (roz. kas. s. z 22. června 1882 č. sb. 643) neb zranění aneb stal-li se odpor, by byl úkon úřední neb služební vynucen, jest trestem těžký žalář od jednoho roku do pěti let.

5. Zločin pozdvižení (§§ 68, 72 tr. z. §§ 344—348 voj. tr. z.).

6. Zločin vzbouření (§§ 73, 75 tr. z. a §§ 349 až 352 voj. tr. z.) (viz čl. Pozdvižení a vzbouření).

III. Vojenský trestní zákoník zná kromě toho ještě zvláštní vojenský zločin a v méně těžkých případech vojenský přechin odboj a neslušného chování se proti vojenským oddílům (§§ 172—181 voj. tr. z.).

Způsobilost dědická viz Právo dědické a způsobilost dědická.

Způsobilost ke sporu.

1. Pojem.

Způsobilost ke sporu je způsobilost osoby samostatně před soudem jednati (§ 1 c. ř. s.). Způsobilost procesní jest tudíž způsobilost k právním činům ve sporu. Něco jiného jest pak způsobilost býti stranou spornou (Parteifähigkeit), čili t. zv. procesuální způsobilost ku právům. Kdežto tedy na př. osoba právnická jest způsobilou býti stranou ve sporu, t. j. může býti žalována neb sama žalovati, postrádá vždy způsobilost ke sporu, neb již dle povahy věci co strana jednati nemůže a proto musí býti zastupována osobami fysickými, jež jednají co její zástupcové.

Způsobilost ke sporu přísluší všem osobám fysickým potud, pokud mohou v platné závazky vcházeť, čili jinak, pokud jsou způsobilými ku právním činům. Zda-li pak je tu tato způsobilost, dále nutnost zastoupení stran způsobilosti té postrádajících, jakož i potřeba zvláštního zmocnění k vedení sporu neb snad jen k jednotlivým úkonům procesním, posouditi sluší dle platných zákonů, leč by c. ř. s. něco jiného stanovil (§ 1 c. ř. s.).